

SEAMKissa kehitettyjä ruoka-alan pk-yritysten työkaluja Euroopan laajuisiksi esimerkeiksi

11.3.2026

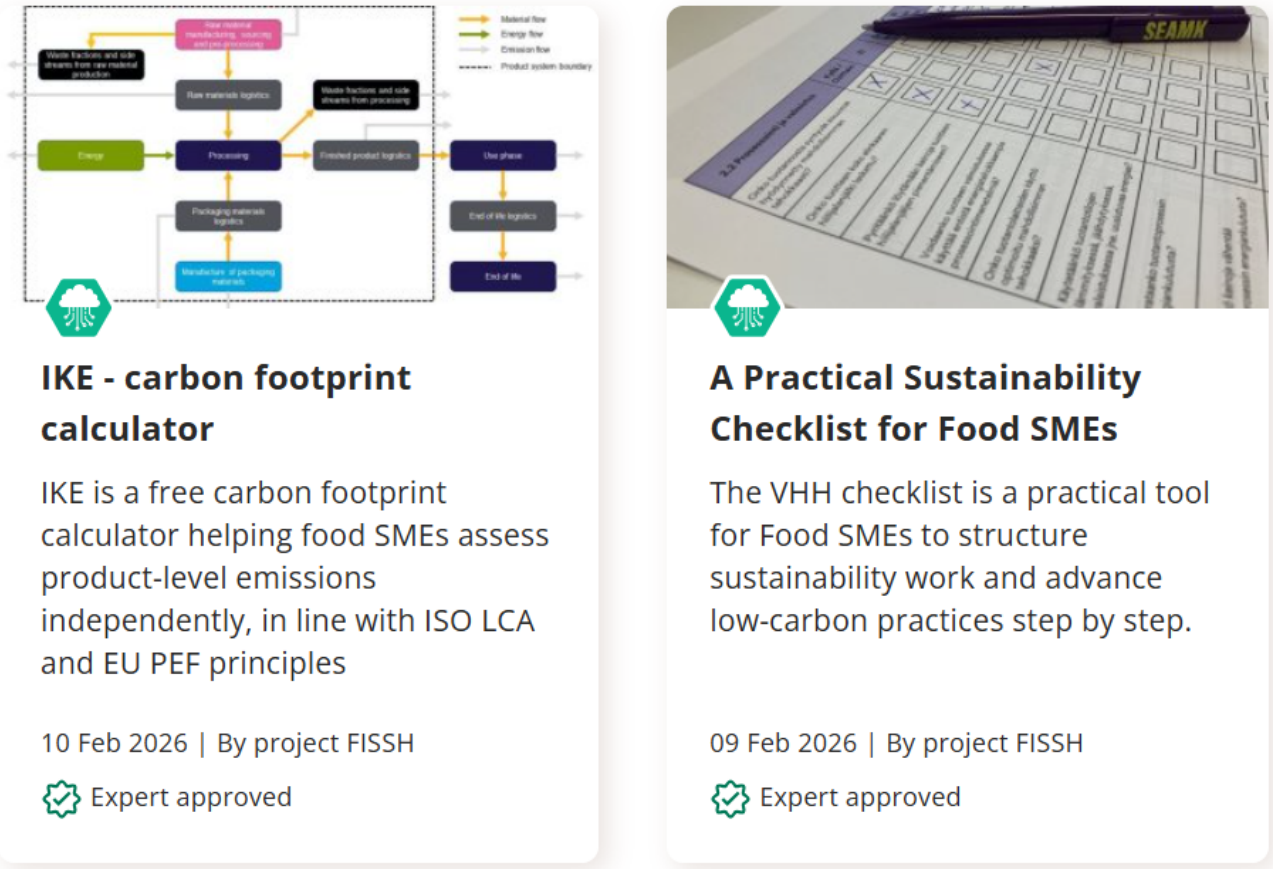
Kaksi SEAMKissa kehitettyä ruoka-alan pk-yritysten kestävyyttä tukevaa työkalua, VHH- tarkistuslista ja IKE-hiilijalanjälkilaskuri, on nostettu kansainväliselle alustalle opiksi ja inspiraatioksi.

Jotta kaikkien ei tarvitse keksiä pyörää uudelleen, Interreg Europe -ohjelmassa jaetaan parhaita keinoja aluekehittämiseen kunkin maakunnan painopisteistä. Etelä-Pohjanmaa vahvana ruokamaakuntana on mukana EU:n osarahoittamassa ”Food Industry SMEs Sustainability Support and Help” (FISSH) -hankkeessa, jossa vahvistetaan pk-yritysten kilpailukykyä kestävyysnäkökulmasta ja jaetaan tähän liittyviä hyviä käytäntöjä.

Mitä hyvät käytännöt ovat?

Interreg Europen mukaan hyvä käytäntö on aluekehityspolitiikkaan liittyvä toimenpide, malli tai aloite, joka on todistetusti ollut onnistunut tietyllä alueella, tuottanut konkreettisia ja mitattavia tuloksia asetetun tavoitteen saavuttamisessa ja on mahdollisesti hyödynnettävissä myös muilla alueilla. Usein nämä ovat alueellisia hankkeita tai osia niistä. Hyviä käytäntöjä ja niistä saatuja kokemuksia hyödynnetään osana alueiden välistä oppimista ja kokemustenvaihtoa. Hyvien käytäntöjen jakamisen taustalla on Interreg Europen ydintavoite: vahvistaa alueiden välistä oppimista ja tukea parempaa politiikkaohjelmien ja alueellisen rahoituksen kehittämistä koko Euroopassa.

Jakamisprosessi alkaa siitä, että käytännöt kerätään, useimmiten Interreg Europe -hankkeissa, eri teemoista. Hyvistä käytännöistä esitellään perusidea, tarvittavat resurssit, todennettu vaikuttavuus ja jalkautuspotentiaali muille alueille. Ohjelman asiantuntijat arvioivat ja validoivat alustalle tarjotut hyvät käytännöt. Hyväksytyt julkaistaan avoimessa tietokannassa, jossa eri alueet ja organisaatiot voivat tutustua niihin, poimia oppeja ja soveltaa niitä omissa toimintaympäristöissään. Tavoitteena ei ole kopioida ratkaisuja sellaisenaan, vaan siirtää oppeja, toimintamalleja ja periaatteita, jotka vahvistavat aluekehityspolitiikan vaikuttavuutta ja tukevat kestävää kehitystä. Tarkoituksena on, että vastuullisuustyö ei pysähdy rajojen tai organisaatioiden välille ja jakaminen tapahtuu laajemmin kuin yksittäisissä hankkeissa. Tällaiseen laajaan vaikuttavuuteen nähdään potentiaalia myös SEAMKin jakamilla hyvillä käytännöillä.

Kuvankaappaus hyvien käytäntöjen esittelystä Interreg Europen verkkosivulla.

IKE hiilijalanjälkilaskuri

IKE-hiilijalanjälkilaskuri vastaa tarpeeseen ruokasektorille suunnatusta, helposti saavutettavasta ja pk-yrityksille soveltuvasta kasvihuonekaasupäästöjen arviointimenetelmästä. Pk-yrityksiltä puuttuu usein asiantuntemus, aika ja taloudelliset resurssit monimutkaisten elinkaariarviointityökalujen käyttöön. Tämä johti laskurin kehittämiseen EU:n osarahoittamassa Ilmastokestävät Elintarvikeprosessit (IKE) –hankkeessa vuosina 2021 – 2023.

Hyvänä käytäntönä IKE vahvistaa pk-yritysten kykyä arvioida ja hallita ruokatuotteiden hiilijalanjälkeä tarjoamalla käytännön työkaluja, koulutusta ja ohjausta. Käytännön ytimessä on ilmainen, Excel-pohjainen IKE-hiilijalanjälkilaskuri, joka noudattaa ISO 14040/44/67 -standardeja sekä EU:n tuotteen

ympäristöjalanjäljen viitekehystä. Laskuri mahdollistaa tuotetason laskelmat, jotka kattavat raaka-aineet, pakkaukset, energiankulutuksen, jätteet ja logistiikan, ja sen tukena toimii laaja päästökerrointietokanta.

Interreg Europen alustalla asiantuntija Luc Schmerber vahvistaa, että IKE-käytäntö tukee suoraan EU:n Green Deal -ohjelman sekä Farm to Fork -strategian tavoitteita mahdollistamalla pk-yrityksille hiilijalanjäljen mittaamisen ja pienentämisen. Työkalun todetaan madaltavan pk-yritysten kynnystä tarjoamalla helppokäyttöinen ratkaisu sekä tueksi työpajoja, opasvideoita ja käsikirjoja. IKE-käytäntö yhdistää asiantuntijan mukaan vihreän ja digitaalisen siirtymän: se auttaa pk-yrityksiä tunnistamaan päästökeskittymiä ja optimoimaan prosesseja, tukien ilmastoneutraaliustavoitteita.

”EU kiristää jatkuvasti ympäristövaikutusten arviointiin liittyvää sääntelyään, ja hankkeen toteutuksen aikana huomasimmekin elintarvikealan yritysten kasvavan kiinnostuksen maksuttoman arviointimenetelmän käyttöä kohtaan. Erityisenä lisätarpeena yritysten suunnalta nousi esiin tarve raaka-aineiden ympäristövaikutusten tarkempaan arviointiin ja siihen lähdimme vastaamaan parhaillaan käynnissä olevalla Ilmastokestävä Elintarvikeketju -hankkeella. Tässä IKET-jatkohankkeessa tuotettavassa arviointimenetelmässä laskentaa on laajennettu vielä enemmän myös alkutuotantoon ja laskenta on tavoitteena saada Excel-pohjalta selainpohjaiseksi käytettävyyden tehostamiseksi.”, kommentoi IKE-hankkeen projektipäällikkönä toiminut Joni Viitala SEAMKista.

VHH tarkistuslista

Vastuullinen ja vähähiilinen elintarviketuotanto – tarkistuslista kestävyyden itsearviointiin kehitettiin EU:n osarahoittamassa Vastuulliset ja vähähiiliset elintarvikkeet (VHH) -hankkeessa vuosina 2023-2025. Se on konkreettinen ja käytännöllinen työkalu vastuullisuuden nykytilan arviointiin ja jatkokehittämiseen ruoka-alan pk-yrityksille. Työkalun avulla voidaan tunnistaa jo käytössä olevat hyvät toimintatavat, osittain toteutetut toimenpiteet sekä löytää uusia, realistisia kehitysaskeleita. Tarkistuslista kattaa keskeiset osa-alueet, kuten logistiikan, varastoinnin, elintarvikkeiden käsittelyn, pakkaukset ja markkinointiviestinnän. Työkalua voidaan hyödyntää niin itsenäisesti kuin osana laajempaa kehittämistoimintaa eikä sen käyttöönotto edellytä merkittäviä resursseja yrityksiltä. Tarkistuslista pohjautuu EU-tason sääntelyyn ja on siirrettävissä joustavasti muille alueille.

Asiantuntijakommentissa Interreg Europen alustalla Luc Schmerber painottaa tarkistuslistan vahvuutta siinä, että se tekee vastuullisuudesta konkreettisen ja johdonmukaisen kehityspolun pienille ja mikroyrityksille elintarvikealalla, juuri siellä missä resurssit ovat rajalliset ja politiikkatuki on erityisen tarpeen. Työkalu myös keskittyy käytännön toimenpiteisiin, joita pk-yritykset voivat toteuttaa heti – kuten logistiikkaan, tuotantoprosesseihin ja pakkauksiin – ja auttaa näin pienentämään ympäristöjalanjälkeä päivittäisen toiminnan kautta. Tarkistuslistan todetaan tarjoavan skaalautuvan, konkreettisen mallin, jolla voidaan edistää Euroopan vihreää, digitaalista ja sosiaalista siirtymää elintarvikealalla.

VHH-hankkeen projektipäällikkö Elina Huhta SEAMKista kertoo, että tarkistuslistassa hyödynnettiin kansainvälisen yhteistyön tarjoamia näkökulmia ja inspiraatiota.

”FISSH-hankkeen study visiteillä pääsimme tutustumaan erilaisiin kestävyystyökaluihin ja -malleihin, joita on

kehitetty eri maissa yritysten tarpeisiin. Näistä saimme konkreettisia esimerkkejä siitä, miten vastuullisuutta voidaan jäsentää systemaattisesti ja tehdä näkyväksi myös pienille toimijoille. Samalla kirkastui ajatus siitä, että vaikka toimintaympäristöt vaihtelevat, kestävyyden perusperiaatteet ovat yhteisiä. Halusimme rakentaa tarkistuslistasta työkalun, joka on paikallisesti käyttökelpoinen mutta mittakaavaltaan yhteismitallinen kansainvälisten käytäntöjen kanssa niin, että se tukee myös tulevaa vertailtavuutta ja laajempaa yhteistyötä. On hieno saavutus VHH-hankkeelle, että tarkistuslista noteerattiin ja nostettiin julkiseksi hyväksi käytänteeksi Interreg Europen portaaliin, jossa se on euroopanlaajuisesti saatavilla.” Huhta toteaa.

Lisätietoa Interreg Europen tietokannasta

Interreg Europen hyvien käytäntöjen tietokantaan pääsee tutustumaan tästä linkistä:https://www.interregeurope.eu/policy-solutions/good-practices. Hyviä käytäntöjä voi hakea ja rajata esimerkiksi alueen ja aiheen perusteella. Tietokanta sisältää hyviä käytäntöjä kestävyys- ja kilpailukykyteemojen lisäksi esimerkiksi digitalisaatiosta, energiakysymyksistä, hyvinvoinnin edistämisestä ja niin maaseudun kuin kaupunkialueidenkin kehittämisestä. Löytyisiköhän juuri sinun pohtimaasi kehityskohteeseen ideaa tai inspiraatiota?

Soila Huhtaluhta
Agrologi (yAMK), AmO
Senior Project Manager
SEAMK

Kirjoittaja toimii TKI-tehtävissä ruoka-alan kestävyyttä kehittäen, mm. FISSH-hankkeen projektipäällikkönä.

Lisätietoa

- https://www.interregeurope.eu/fissh
- https://www.interregeurope.eu/good-practices/practical-sustainability-checklist-for-food-smes#
- https://www.interregeurope.eu/good-practices/ike-carbon-footprint-calculator
- https://www.interregeurope.eu/good-practices
- https://projektit.app-staging.seamk.hion.dev/kestavat-ruokaratkaisut/ilmastokestavat-elintarvikeprosessit/
- https://projektit.app-staging.seamk.hion.dev/kestavat-ruokaratkaisut/ilmastokestava-elintarvikeketju/
- https://projektit.app-staging.seamk.hion.dev/kestavat-ruokaratkaisut/vhh-vastuulliset-ja-vahahiiliset-elintarvikkeet/